

**ЗГОЛЕМЕНОТО ПРОИЗВОДСТВО
НА АД ЕСМ НИ ЗАШТЕДИ СКОРО
99 МИЛИОНИ ЕВРА,
КРИЗАТА ЈА ПРЕТВОРИВМЕ
ВО МОЖНОСТ**

**СО ПОМОШ НА ВРАБОТЕНИТЕ И
РАКОВОДСТВОТО, СО ПОДДРШКА
ОД ВЛАДАТА ЈА НАДМИНАВМЕ
ЕНЕРГЕТСКАТА КРИЗА**

**БЛАГОДАРНИЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ
КОИ ПРОФЕСИОНАЛНО, ПОСВЕТЕНО
И НЕУМОРНО РАБОТЕА ВО УСЛОВИ
НА НАЈГОЛЕМАТА СВЕТСКА
ЕНЕРГЕТСКА КРИЗА**

**ПРЕМИЕРОТ КОВАЧЕВСКИ:
САМО ЗА ЕДНА ГОДИНА
ИМАМЕ НОВИ 181 МЕГАВАТИ
ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ**

РАБОТНА СРЕДБА НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА АД ЕСМ СО ДЕЛЕГАЦИЈА ОД ЕВРОПСКАТА ИНВЕСТИЦИСКА БАНКА

Поранешниот генерален директор м-р Васко Ковачевски, директорот на секторот за развој и инвестиции Благој Гајдарџиски и директорката за правни работи Душица Сеизовска-Јовановиќ остварија средба со потпретседателката Лилјана Павлова и претставници на Европската инвестициска банка (European Investment Bank). На работната средба беа претставени енергетските капацитети на АД ЕСМ, завршените проекти во изминатите 3 години и планираните идни проекти за производство на електрична енергија од обновливи извори на енер-

гија. Делегацијата на Европската инвестициска банка предводена од г-а Павлова, изрази поддршка за реализација на проектите во секторот енергетика, особено во делот од обновливи извори на енергија и искажа особен интерес за преминувањето на нашата земја кон обновливи извори на енергија, истакнувајќи го искуството на други земји од регионот во енергетската трансформација. Од страна на Ковачевски беше порачано дека за нас во период на енергетска криза и енергетска трансформација, е од големо значење

поддршката од Европската инвестициска банка и другите пријателски земји кои веќе го имаат поминатиот патот на замена на енергетските капацитети и нивно преориентирање кон почисти извори. На средбата се разговараше и за справувањето со енергетската криза и тешкотиите со кои се соочивме како земја во услови на криза и токму затоа е од особена важност транзицијата кон обновливи извори на енергија и енергетската независност на нашата земја.

РЕГИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА СНАБДУВАЊЕ СО ПРИРОДЕН ГАС ВО БУДИМПЕШТА

Помошник-директорката за производство на топлинска енергија, Александра Маројевиќ и нашиот колега Петар Петровски, присуствуваа на дводневниот самит за ЛНГ и водород во Будимпешта, Р. Унгарија. На самитот во Будимпешта фокусот беше ставен на претстојниот период во Југоисточна Европа, поврзувајќи ја регионалната побарувачка со меѓународниот синџир на снабдување со природен гас. Конференцијата беше добро воспоставена средба за главните чинители на регионалниот и глобалниот пазар на ЛНГ и природен гас и се разговараше за клучните случувања поврзани со ЛНГ, во регионот и пошироко. Во вториот дел од конференцијата приоритет беше ставен на можностите и предизвиците што ги нуди преминувањето кон технологијата на водород, и да се истражи дали ова гориво има способност да придонесе за иднина без јаглерод.

Весник на
„Електрани на
Северна Македонија“
 (АД ЕСМ)

Главен и одговорен уредник:
 Ана Слабева

Редакција на весникот:
 Катерина Лазаровска-Зафировиќ
 Методија Куновски
 Мирче Котевски

Лектор
 Весна Муловска-Рувинова

Телефони:
 ++ 389 (0) 2 3 149 225
 ++ 389 (0) 47 206 296
 ++ 389 (0) 2 3 149 102

e-mail:
 katerina.lazarovska@elem.com.mk
 metodija.kunovski@elem.com.mk

Уредува и печати:
 ГРАФО ПРОМ ДООЕЛ - Битола

БИЛАТЕРАЛНИ СРЕДБИ ВО ЗАГРЕБ

КОВАЧЕВСКИ НА СОСТАНОК НА ПАРТНЕРСТВО ЗА ТРАНСАТЛАНТСКА ЕНЕРГИЈА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ

Во рамки на министерскиот состанок на „Партнерство за трансатлантска енергија и климатски промени (P-TECC)“ што се одржа во Загреб, поранешниот генерален директор м-р Васко Ковачевски, заедно со министерот за економија и одржлив развој на Хрватска, Давор Филиповиќ.

На средбата со Галушченко се разговараше за актуелни прашања за билатералната енергетска соработка, како и за градење на регионалната коалиција за енергетска безбедност наспроти тековната руска воена агресија против Украина. Северна Македонија во согласност со своите можности ќе учествува во планираните проекти за реконструкција на енергетскиот сектор на Украина и ја дава

целосната поддршка за возобновување на енергетскиот систем.

На средбата со министерот Филиповиќ се потенцираше билатералната соработка меѓу двете земји и можноста за продлабочување во иднина. На состанокот се разговараше за мерките што ги преземаат двете земји за справување со енергетската и ценовната криза со којашто се соочува целиот европски континент, како и за инвестициите од обновливи извори на енергија. Во процесот на трансформација на енергетскиот систем на Северна Македонија кон зелена и чиста енергија, се разменија искуства и знаења со експерти од Хрватска за складирање на електричната енергија од обновливи извори, се разговараше за Законот за инфраструктура за зелена енергија и за воспоставување на Фонд за енергетска ефикасност и одржлив развој.

80 МИЛИОНИ ЕВРА ОД ЕУ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАЦИОНАЛНИОТ ПЛАН ЗА СПРАВУВАЊЕ СО ЕНЕРГЕТСКАТА КРИЗА

Владата донесе пакет антикризни мерки во износ од над 760 милиони евра, што според податоците на Светска банка е највисока буџетска поддршка во регионот за справување со кризата споредено со сите други земји од нашиот регион

Република Северна Македонија доби 80 милиони евра финансиска поддршка од Европската Унија. Премиерот Ковачевски истакна дека Владата во соработка со институциите, со министерствата, со земјите од регионот како и со Европската Унија, спречи ценовен шок, овозможи стабилно снабдување со електрична енергија, го зголеми производството од домашните капацитети, осигури стабилност на цената на струјата, а тоа пак влијаеше директно врз стандардот на граѓаните, но и врз стабилизацијата на инфлацијата. Грантот од 80 милиони евра е поддршка за субвенции на граѓаните за сметките за електрична енергија, поддршка на малите и средни претпријатија за одржување на континуитет на бизнисот, како и за инвестиции на државата за енергетска транзиција, обновливи извори на енергија и енергетска ефикасност.

„Намалувањето на цената на струјата за 20 % за 70.000 фирми што се на регулиран пазар и задржување на цената за домаќинствата на исто ниво, за оние кои рационално ја трошат електричната енергија, е само потврда на правилните политики што ги водиме во време на енергетска криза, и тоа е вистинска грижа особено за најранливите категории граѓани. Сите мерки што се преземаат од страна на Владата се со цел да се обезбеди сигурно и стабилно греење. Денес има и струја и парно, а рестрикции нема. Планот очигледно дава резултати. Наш приоритет е и енергетската транзиција и енергетската независност, а нашата земја е регионален лидер во енергетската транзиција, со огромен потенцијал да стане зелен енергетски хаb“, рече премиерот и додаде дека Владата донесе пакет антикризни мерки во износ од над 760 милиони евра, што според податоците на Светска банка е највисока буџетска

поддршка во регионот за справување со кризата споредено со сите други земји од нашиот регион.

АД ЕСМ изрази благодарност за финансиската поддршка од ЕУ, таа е оправдана, нашата компанија во јануари и февруари годинава го зголеми производството за 50 % во споредба со истиот период 2022 г. и во целост го исполнува планот за производство. Зголеменото производство на електрична енергија овозможи ЕСМ Продажба значително да ги намали набавките на електрична енергија од берзите. Паралелно, преку зголеменото производство ЕСМ обезбедува евтина струја за училиштата, за јавните комунални претпријатија преку кои граѓаните се снабдуваат со вода, како и за прехранбената индустрија.

Евроамбасадорот Дејвид Гир, истакна дека во фокус на поддршката од ЕУ за Северна Македонија е да се заштитат граѓаните. „Минатиот октомври, претседателката на Европската комисија Урсула фон дер Лајен, вети, овде во Скопје, дека ЕУ ќе обезбеди на Северна Македонија 80 милиони евра за справување со енергетската криза. Сега го испорачавме тоа. Во пракса, оваа поддршка ќе им помогне на граѓаните да се справат со барањата кои се појавија како резултат на енергетската криза. Ова значи да им се помогне на сите домаќинства да ги задоволат своите основни енергетски потреби. Особено оние најранливите. Тоа значи одржување и работа на училиштата и болниците. И тоа значи да им се помогне на малите бизниси да обезбедат производство на основни прехранбени продукти“, изјави г. Дејвид Гир, амбасадорот на ЕУ во Северна Македонија.

Покрај примарната цел на овие 80 милиони евра, со овие неповратни средства ќе се поддржат и структурните реформи за олеснување на енергетската транзиција, преку

Инвестициската рамка за Западен Балкан. Изминатиов период нашата земја успеа да добие над 52 милиони евра неповратни средства за проекти во областа на енергетиката.

Министерот за финансии Фатмир Бесими посочи дека грантот од 80 милиони евра е потврда за исправноста на политиките што ги спроведува Владата на нашиот европски пат и во справување со кризата. Со цел заштита на потрошувачите и нивниот животен стандард од директното влијание на растот на цените на енергенсите и прехранбените производи, како и зголемување на конкурентноста на домашните компании на меѓународниот пазар, Министерството за економија заедно со останатите релевантни институции, подготви Национален енергетски акциски план на Северна Македонија за 2022-2023 година за справување со енергетската криза. „Националниот енергетски акциски план предвидува средства за воведување на буџетско субвенционирање на домашните компании, пред сè за обезбедување на јавните дејности, водоснабдување, здравство и образование, како и за непремено снабдување со храна, млеко и останати дејности во интерес на сите граѓани. Покрај тоа, вклучува мерки за поддршка на граѓаните при справување со зголемените цени на енергенсите. Последно, но, исто така особено важно за Северна Македонија, Националниот енергетски акциски план вклучува и проекти и програми за спроведување на европските политики за заштита на ранливите потрошувачи на енергија, за политиките и мерките за енергетска ефикасност во зградите и за развој и имплементација на концептот на просјумери“ рече министерот за економија Бектеши.

К. Л.

ПРОДОЛЖУВА ФИНАНСИСКАТА ПОДДРШКА ОД КРЕДИТНАТА БАНКА ЗА ОБНОВА (КФВ)

Со новите поволни кредитни линии и потпишаните договори: Договор за заем меѓу Кредитната банка за обнова – КфВ и АД ЕСМ, Договор за гаранција меѓу Република Северна Македонија претставувана од Министерството за финансии и Кредитната банка за обнова – КфВ, Посебен договор меѓу Кредитната банка за обнова – КфВ и АД ЕСМ и Договор за ВБИФ грант меѓу Кредитната банка за обнова – КфВ и АД ЕСМ, продолжува поддршката од КфВ банката за реализација на многу значајни проекти што се клучни за земјата. Овој заем во наредните две години ќе опфати ревитализација на шесте големи хидроелектрани ХЕ „Вруток“, ХЕ „Врбен“, ХЕ „Равен“, ХЕ „Тиквеш“, ХЕ „Шпилје“ и ХЕ „Глобочица“, коишто обезбедуваат меѓу 20 и 30 проценти од вкупното производство на електрична енергија во земјата. Поранешниот генерален директор, м-р Васко Ковачевски оцени дека третата фаза на ревитализацијата на шесте големи хидроелектрани е

од огромно значење бидејќи со замената на застарената и дотраена опрема ќе се постигне намалување на времето на прекин поради планирано и непланирано одржување, што, по завршувањето на проектот, ќе значи достапност на постројките од 100 проценти на годишно ниво. Тој додаде дека проектот е усогласен со обврските од Зелената агенда за Западен Балкан, со заложбата за транзиција кон чиста енергија и ќе придонесе за имплементација на Стратегијата за развој на енергетиката на нашата држава до 2040 година, каде што се поставени важни цели за намалување на емисиите на стакленички гасови за 61 проценти, споредено со 2005 година и учество на обновливите извори на енергија во бруто - потрошувачката на финална енергија за 45 отсто. Овие договори овозможуваат реализација на инвестиции од 36,2 милиони евра, проекти со кои правиме значајни чекори во обезбедувањето енергетска независност и тоа преку

инвестиции во обновливи извори на енергија. Деловните состаноци со претставниците на германската државна развојна банка - КфВ, продолжија во нашата компанија, каде од страна на раководството на АД ЕСМ беа претставени идните инвестиции во обновливи извори на електрична енергија. Банката, која поддржува проекти од енергетската транзиција, е заинтересирана да понуди нови поволни кредитни линии за АД ЕСМ, пред сè за изградба на фотонапонски електрани во РЕК „Битола“, но и на други локации во рамките на подружниците низ државата.

Токму со кредит од КфВ банка веќе е изградена првата фотонапонска електрана ФЕ „Осломеј 1“ во Кичево во целосна сопственост на државата односно на АД ЕСМ. Со поволни кредитни линии од КфВ банка финансирани се и двете фази од изградбата на ветерниот парк „Богданци“, како и изградбата на проектот „Топлификација“ на Битола, Новаци и Могила“.

ЈАПОНСКИОТ АМБАСАДОР Н.Е. КАЗУЈА ОЦУКА И ПРЕТСТАВНИЦИ НА ЈАПОНСКАТА КОРПОРАЦИЈА ИТОЧУ (ITOSHU) ВО ПОСЕТА НА АД ЕСМ

Делегација на Јапонската амбасада предводена од амбасадорот на Јапонија во Северна Македонија Н.Е. Казуја Оцука и претставници на јапонската корпорација ИТОЧУ (ITOSHU), остварија работна средба во АД ЕСМ со поранешниот генерален директор м-р Васко Ковачевски, директорот на секторот за развој и инвестиции Благој Гајдарџиски и колеги од нашата компанија. На работната средба се разговараше за енергетските капацитети на АД ЕСМ, реализираните проекти во

изминатите три години и планираните идни проекти за производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија. Беа разменети искуства за справување со енергетската криза, како и за начините за справување со сите предизвици, а амбасадорот на Јапонија, Н.Е. Казуја Оцука и претставниците од јапонската корпорација ИТОЧУ (ITOSHU) искажаа особен интерес за инвестициите и целокупниот развој на енергетскиот сектор, посебно за планираната замена на енергетските капацитети

и нивно преориентирање кон почисти извори за добивање енергија и мерки за заштита на животната средина. Ковачевски изрази благодарност за искреното пријателство и големата поддршка што ја добива Северна Македонија од Јапонија, истакнувајќи го искуството од енергетската криза, потенцира дека сега е вистинско време да се посветиме на нови проекти, развој и енергетска трансформација кон обновливи извори на енергија.

АД ЕСМ УСПЕШНО СЕ СПРАВИ СО ЕНЕРГЕТСКАТА КРИЗА

Поранешниот генерален директор на АД ЕСМ, м-р Васко Ковачевски заедно со Управниот одбор и Надзорниот одбор на АД ЕСМ, одржаа работна средба во ХЕС „Треска“ каде се разговараше за моменталната состојба со производството на електрична енергија,

за предизвиците со кои се соочуваат и плановите за следниот период. АД ЕСМ изминатиот период докажа дека успешно се справува со енергетската криза и произведе рекордни MWh електрична енергија во последните 10 години благодарение на максималната

ангажираност и професионална работа на сите вработени во компанијата. АД ЕСМ е максимално посветено на сигурноста во работењето на сите капацитети, зголемено производство и успешно справување со кризата.

ПОТПИШАН МЕМОРАНДУМ ЗА РАЗБИРАЊЕ МЕЃУ АД ЕСМ И КОСОВСКАТА ЕНЕРГЕТСКА КОРПОРАЦИЈА (КЕК)

АД „Електрани на Северна Македонија“ и Косовската енергетска корпорација (КЕК) потпишаа Меморандум за разбирање. АД ЕСМ е најголемото јавно претпријатие за електрична енергија во Северна Македонија, кое обезбедува околу 90% од целокупното домашно производство и со инсталирана моќност во термоцентралите од 824 MW, во хидроцентралите од 556,8 MW и во ветерниот парк од 36,8 MW, додека КЕК е најголемото јавно претпријатие за електрична енергија во Косово, чиј опсег на работа опфаќа ископување јаглен-лигнит, производство на електрична енергија и снабдување на мало. Соработката меѓу АД ЕСМ и КЕК ќе биде во форма на размена на знаење и искуство (know-how) во однос на диверзификацијата на технологии за производство,

професионална соработка, овозможување најефикасна размена на енергија и ресурси во врска со производството на електрична енергија. Сето тоа преку оптимизација на производството, подготвување заеднички планови за надминување на енергетските вонредни состојби и соработка во други полиња од заеднички интерес, сè со цел да се обезбеди непречено и континуирано снабдување со електрична енергија во Република Северна Македонија и Република Косово. Енергетската криза влијаеше врз двете земји бидејќи се зависни од увозот на електрична енергија, а за да се обезбеди сигурно производство на електрична и топлинска енергија во кризниот период се правеа дополнителни напори за ефикасно и непрекинато работење на постројките за произ-

водство. Република Северна Македонија и Република Косово се соседни земји што имаат пријателски односи и соработуваат на голем број полиња. Бидејќи имаат меѓусебно поврзани електроенергетски системи, двете земји би имале придобивка од поголема соработка особено ако се има предвид дека користат различни технологии за производство. Министерството за економија на Република Северна Македонија и Министерството за економија на Република Косово на 16.9.2021 година потпишаа Меморандум за разбирање за енергетскиот сектор, а со овој Меморандум за разбирање меѓу АД ЕСМ и КЕК ќе се создаде дополнителна основа за долгорочна соработка за да се подобри енергетската безбедност и да се обезбеди сигурно снабдување со енергија.

АД ЕСМ ПОСВЕТУВА ОСОБЕНА ГРИЖА ЗА РАЗВОЈОТ НА СВОИТЕ ВРАБОТЕНИ

ЕДУКАЦИЈА ЗА СТРАТЕГИСКО И ОПЕРАТИВНО ПЛАНИРАЊЕ

Потребата за вложување во развојот на човечките ресурси е веќе научно докажана, практично потврдена и прифатена како една од основните активности во менаџментот на човечките ресурси и е неизоставен дел од деловното работење во развиените земји. За обучување и доедукација на кадрите АД ЕСМ основа сопствен центар за едукација и обука на вработените, којшто преку различни модели на учење, тренинзи, семинари, консултантски услуги ќе пренесува знаења и искуства на вработените. Изминатиот период се одржаа две обуки во нашата компанија, едната во подружницата РЕК „Битола“ и другата во ХЕС „Црн Дрим“-Струга.

Обуките беа организирани од Центарот за едукација и обука на АД ЕСМ во соработка со Бизнис академијата Смилевски. Целта на обуката на дел од вработените во нашата најголема подружница РЕК „Битола“ беше стекнување нови вештини за подготовка на успешен стратески план и оперативно планирање преку користење на соодветни алатки и техники. Предавачите, проф. д-р Лидија Стефановска и проф. д-р Тони Соклевски на присутните им ги пренесоа последните трендови во областа на стратеското и оперативното планирање, а потоа низ практични и применливи вежби од интерактивен карактер нашите колеги ги усовршуваа алатките за остварување на зацртаните стратески цели. Заменик-генералниот директор на нашата компанија д-р Имер Зенку, кој учествуваше во обуката, рече дека едукацијата на вработените е од исклучително значење за компанијата на која и претстои енергетска трансформација, процес што ќе бара во иднина реструктурирање и консолидирање на човечките ресурси. Центарот за едукација и обука на АД ЕСМ во соработка со Бизнис академијата Смилевски – БАС, организира обука на тема „Менаџмент на промени“ и за дел од вработените во ХЕС „Црн Дрим“.

Со помош на оваа обука, нашите колеги се стекнаа со основните знаење за процесот на организационски промени како и сите активности кои треба да се спроведат за тие да бидат успешни. Покрај спроведувањето на промената од организационски и технички аспект, многу поважно на тој пат е менаџирањето со човечките ресурси и совладување на отпорот што може да се појави. Проф. д-р Цветко Смилевски, едукатор од академијата Смилевски, во позитивна и интерактивна атмосфера, низ практични вежби и примери, им ги претставуваше на колегите организационските предизвици, а ги запозна и со СКИТОП методологијата за синергетско креирање и интегрално трансферирање на организационските промени. На учесниците им се обратија заменик-генералниот директор, проф. д-р Имер Зенку и Сашо Коркут, директорот на ХЕС „Црн Дрим“ кои истакнаа дека оваа обука е од големо значење за вработените во подружницата, за нивна поголема успешност и ефикасност во работата. Центарот за едукација и обука во рамките на АД ЕСМ е формиран со цел континуирана едукација на вработените, а соработката со реномираната високообразовна институција БАС е вистински потег во време на енергетска транзиција.

ПРЕЗЕНТИРАН ГОДИШНИОТ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ НА АД ЕСМ ЗА 2022 ГОДИНА

ЗГОЛЕМЕНОТО ПРОИЗВОДСТВО НА АД ЕСМ НИ ЗАШТЕДИ СКОРО 99 МИЛИОНИ ЕВРА, КРИЗАТА ЈА ПРЕТВОРИВМЕ ВО МОЖНОСТ

Финансиски резултати		
	Денари	Евра
Приходи	34.093.003,00 ден	554.358,00 €
Расходи	31.578.898,00 ден	513.478,00 €
Добивка	2.514.105,00 ден	40.880,00 €

Во услови на енергетска криза АД ЕСМ во период од 1 октомври 2022 до 31 март 2023 година имаше вкупно домашно производство од 2.696.000 MWh, односно 222.131 MWh повеќе во споредба со истиот период во 2017 година, кога немаше енергетска криза, истакна премиерот Димитар Ковачевски, презентирајќи го Годишниот финансиски извештај на АД ЕСМ за 2022 година. - Планирано беше да се набави електрична енергија од 392.430,00 MWh во вредност од над 146 милиони евра. Но, АД ЕСМ заради зголеменото производство набави помалку односно 175.750 MWh електрична енергија во вредност од околу 48 милиони евра,

што е заштеда од скоро 98.5 милиони евра. Ова значи дека кризата ја претворивме во можност, - рече Ковачевски. Според него, уште еден позитивен податок е тоа што во февруари годинава, споредено со февруари 2022 година за 80 % е зголемено производството на струја од производствените погони на ЕСМ. „Електрани на Северна Македонија“ на 12 февруари произведоа и испорачаа во електроенергетскиот систем скоро 23 илјади MWh електрична енергија. Ова е највисоко дневно производство во последните 10 години во државата, додаде премиерот. Во 2022 година домашното производство на електрична енергија е за 27 отсто поголемо од претходната година. „Се шпекулираше дека нема да имаме домашно производство на електрична енергија, дека ќе имаме рестрикции, дека ТЕЦ „Неготино“ нема да проработи, дека ќе имаме ценовен шок, дека градот Скопје ќе остане без

топлинска енергија и низа други шпекулации и лаги, коишто за среќа на граѓаните се покажаа неточни и несоодветни со реалноста. Нашите граѓани имаа сигурно и стабилно парно греење во текот на целата грејна сезона. Кризата ја претворивме во можност и никој не беше оставен сам да се справува ни со енергетската, ни со топлинската криза“, изјави премиерот Ковачевски.

Планирана набавка на електрична енергија наспроти набавена електрична енергија

ПРЕМИЕРОТ КОВАЧЕВСКИ: САМО ЗА ЕДНА ГОДИНА ИМАМЕ НОВИ 181 МЕГАВАТИ ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ

Со правилни политики ја развиваме зелената транзиција затоа што наш приоритет е енергетската независност, нашата земја веќе е регионален лидер во спроведување енергетска транзиција, со огромен потенцијал да стане зелен енергетски хаб, нагласи премиерот Димитар Ковачевски, презентирајќи го Годишниот финансиски извештај на АД ЕСМ за 2022 година. -Континуирано расте интересот за инвестиции во обновливи извори. Само од 1 јануари 2022 година до

28 февруари годинава, во земјава се изградени и пуштени во употреба нови фотонапонски центри со вкупен инсталиран капацитет од 181,2 мегавати што можат да ги задоволат потребите на 72.500 домаќинства, што би имале просечна потрошувачка на електрична енергија. Односно, со овие капацитети од обновливи извори на енергија, што дел се изградени од страна на ЕСМ, на старите наоѓалишта на рудникот во Осломеј, што заедно ги пуштивме во

употреба, може да се задоволат потребите на домаќинства од осум градови: Охрид, Тетово, Кратово, Крушево, Крива Паланка, Свети Николе, Ресен и Дојран. Во првите два месеца од годинава во државата има нови 88 фотонапонски електроцентрали со моќност од 29 мегавати за производство на струја што се стекнале со лиценци за работа и веќе произведуваат електрична енергија, - рече Ковачевски.

СО ПОМОШ НА ВРАБОТЕНИТЕ И РАКОВОДСТВОТО, И СО ПОДДРШКА ОД ВЛАДАТА ЈА НАДМИНАВМЕ ЕНЕРГЕТСКАТА КРИЗА

Поранешниот генерален директор на АД ЕСМ, Васко Ковачевски, на заедничката прес-конференција со премиерот изјави дека ЕСМ ја заврши годината со добивка од 41 милион евра како резултат на зголеменото домашно производство и намалените трошоци

Ковачевски потврди дека во ниту еден момент „рестрикциите не беа наша опција“ и воедно информираше дека компанијата ја заврши 2022 година со добивка од 41 милион евра, а наместо предвиденото зголемување на производството на струја од 20 отсто, лани компанијата го надмина за плус 6 отсто. За цела 2022 година, ЕСМ доби 11 милијарди денари буџетска поддршка, а ниту денар од ЕУ за справување со енергетската криза за граѓаните и стопанството, а од 1 јануари до 31 март годинава, ЕСМ

нема повлечено ниту денар од буџетот, бидејќи одлично работи и има зголемено производство. Кога сите кренаа раце од греењето во Скопје, ние вложивме огромен напор и го презедовме снабдувањето со топлинска енергија за да не се случи граѓаните да бараат алтернативно греење и да дојде до крах на енергетскиот систем. Докажавме дека како компанија можеме да ја менаџираме најголемата енергетска криза, секако со силна поддршка од Владата и од министрите, - истакна поранешниот генерален директор Ковачевски. И министерот за економија Крешник Бектеши ги пофали извонредните резултати на сите чинители во енергетскиот сектор, се заблагодари на сите вработени во АД ЕСМ, но најмногу на колегите во рудниците, кои со одлична работа и свој личен труд постигнаа зголемено произ-

водство, ги намалија трошоците, а со тоа придонесоа да се надмине најголемата енергетска криза. Трошоците за надминување со енергетската криза на Северна Македонија не надминуваат 200 милиони евра и тие се најниски во однос на земјите од регионот, додаде Бектеши.

БЛАГОДАРНИЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ КОИ ПРОФЕСИОНАЛНО, ПОСВЕТЕНО И НЕУМОРНО РАБОТЕА ВО УСЛОВИ НА НАЈГОЛЕМАТА СВЕТСКА ЕНЕРГЕТСКА КРИЗА

Генералниот директор на АД ЕСМ, Васко Стефанов заедно со претседателот на Владата на Република Северна Македонија, Димитар Ковачевски, министерот за економија Крешник Бектеши, раководителите на енергетските капацитети, вработените и сите членови на економско-енергетскиот совет го означија крајот на грејната сезона за оваа година во нашата најголема подружница РЕК „Битола“. Премиерот Димитар Ковачевски им додели благодарници на вработените кои неуморно работеа во услови на најголемата светска енергетска криза, која светот ја памети по Втората светска војна. Генералниот директор на АД ЕСМ, Васко Стефанов, истакна дека АД ЕСМ и во иднина ќе работи со иста

посветеност, ентузијазам и професионалност како и досега.

„Од мое лично име сакам да им честитам и да им се заблагодарам на сите вработени во АД ЕСМ и на менаџментот на компанијата, затоа што професионално, максимално и со сиот свој потенцијал се вложивте себеси при справувањето со енергетската криза. Благодарение на вашата посветеност и стручност, вашиот квалитет, голем ентузијазам и дополнително вложениот труд успеавте да се справите со исклучително тешките предизвици со коишто се соочивте. Притоа, успеавте да го зголемите производството, а истовремено да ги намалите трошоците, што пак, придонесе АД ЕСМ да оствари позитивни финансиски резултати.

Докажавте, сите заедно, дека ЕСМ како компанија има капацитет да ја менаџира најголемата енергетска криза досега, секако со силна заложба и поддршка од Владата, лично од премиерот Димитар Ковачевски и од економските министри. Ова големо признание и благодарност што ви го оддава премиерот е многу важно за сите, тоа е потврда за улогата и за успехот на секој вработен поединечно во ЕСМ и силен доказ дека Владата е наш сојузник. Верувам дека за да ги постигне поставените цели на нашата компанија и во иднина ќе продолжиме со иста посветеност, ентузијазам и професионалност како и досега.“

ИНТЕРВЈУ СО АЛЕКСАНДРА МАРОЈЕВИЌ, ПОМОШНИК-ДИРЕКТОР ЗА ПРОИЗВОДСТВО, ДИСТРИБУЦИЈА И СНАБДУВАЊЕ СО ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА ЗА ГРЕЕЊЕ

КРИЗАТА СО ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА ВО СКОПЈЕ ЈА НАДМИНАВМЕ ЗАЕДНО СО ВРАБОТЕНИТЕ И ОБЕЗБЕДИВМЕ КОНТИНУИРАНО ПРОИЗВОДСТВО, ДИСТРИБУЦИЈА И СНАБДУВАЊЕ СО ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА

Со финансиска поддршка од Владата, АД ЕСМ успеа да ја изменацира енергетската криза со топлинската енергија и оваа грејна сезона. Со какви проблеми и предизвици се соочивте во овој период?

АД ЕСМ успеа за кратко време, по задолжение од Владата, да оформи свои нови компании, да обезбеди ресурси и да добие лиценци за енергетските дејности производство, дистрибуција и снабдување со топлинската енергија на голем дел од подрачјето на градот Скопје, односно на делови од подрачја на општините: Аеродром, Горче Петров, Карпош, Кисела Вода, Центар, Чаир и дел од општината Гази Баба. На подрачјето на општината Гази Баба, топлинската енергија, испорачува исто така нашата подружница „Енергетика“. И покрај тоа што овие компании беа нови на пазарот на топлинска енергија во 2022 година тие ја стекнаа довербата кај своите потрошувачи поставувајќи високи стандарди за исполнувањето на обврските кон потрошувачите. Во рамките на процесот за оптимизирање на трошоците на системот за централно греење, во услови на енергетска криза, и заради зголемување на ефикасноста на двата системи за централно греење што функционираат одделно во согласност со лиценците: ЕСМ Енергетика и системот што го сочинуваат ЕСМ Производство,

Дистрибуција и Снабдување, се презедоа активности за интегрирање на системот управуван од подружница Енергетика, поточно населбата Автокоманда, со системот управуван од новоформираниите компании на ЕСМ.

АД ЕСМ на почетокот на оваа грејна сезона потпиша Договор за деловно-техничка соработка со АД Скопје Север, за што АД ЕСМ на почетокот на грејната сезона доби задолжение со одлука од Влада, а по барање од АД Скопје Север, за финансиска поддршка за набавка на гас. Договорот е потпишан и од АД Скопје Север и од сопственикот АД Топлификација во стечај, и дадени се гаранции за средствата што ќе бидат вложени од страна на АД ЕСМ во текот на оваа грејна сезона. Исто така, АД ЕСМ преку свој прокурист и врзан потпис го контролира работењето и исплатите од Акционерското друштво корисник на средствата. И оваа грејна сезона кризата со топлинска енергија, заедно со Владата, се менаџираше и сè уште се менаџира преку АД ЕСМ, со средства наменски определени од буџетот за енергетска криза. Токму затоа во периодот октомври-април во тек на оваа грејна сезона, кога се испорачува топлинска енергија, цената на ангажираната моќност и испорачаната топлинска енергија за домаќинствата е финансиски поддржана од буџетот на Р.Северна Македонија преку АД ЕСМ со одлука на Владата, се со цел да се обезбеди

сигурност во снабдувањето со топлинска енергија во услови на постоење кризна состојба.

Колкав е бројот на потрошувачи за секој одделен снабдувач на топлинска енергија во Скопје?

Од вкупно 62.500 потрошувачи во Скопје (домаќинства, деловни објекти и институции), 60.000 се снабдуваат преку новоформираниите фирми ЕСМ Производство, Дистрибуција и Снабдување, 2.000 потрошувачи се снабдуваат преку подружницата „Енергетика“, и 500 преку топланата Скопје Север. Во изминатите месеци, откако ЕСМ ја има лиценцата за производство, дистрибуција и снабдување со топлинска енергија во градот Скопје има постојан раст кај повторните вклучувања во системот и кај новите потрошувачи. Околу 1315 потрошувачи со вкупна инсталирана топлинска моќност од 8,7 MW се приклучиле до денес на системот за централно греење од кои 84 претходно исклучени потрошувачи повторно се приклучиле и дале доверба на системот. Цел на компаниите со кои управува АД ЕСМ е зголемување на бројот на приклучени потрошувачи на системот за централно греење што се во непосредна близина на дистрибутивната топлификациска мрежа, со што ќе дадеме и свој значаен придонес за намалување на загадувањето во градот Скопје.

Како помина грејната сезона, имаше ли некакви проблеми во испораката на топлинска енергија?

Оваа грејна сезона 2022/2023 успеавме, со добар план и стратегија, заедно со вработените и менаџментот, да ја надминеме енергетската криза и да обезбедиме сигурно, безбедно и континуирано производство, дистрибуција и снабдување со топлинска енергија. Испораката на топлинска енергија до објектите преку системот за централно греење со кој управува ЕСМ, од почетокот на грејната сезона, се одвива непречено и така ќе продолжи до крајот на грејната сезона. Топлинската енергија се презема од производните капацитети и таа преку системот за дистрибуција се испорачува до мерните места на потрошувачите приклучени на дистрибутивниот систем. Состојбата на дистрибутивниот систем континуирано се следи. Голем дел од топлинските потстанции во објектите се опремени со систем за далечинско управување и мониторинг, додека при зголемена загуба на топлинотранзитот во топлофикациската мрежа, делот од системот каде што има истекување веднаш се лоцира и санира. Од почетокот на грејната сезона до денес дефектите во дистрибутивната мрежа и во производните постројки се во очекувано мал број и се санирани во најкраток можен рок, со највисок приоритет, со цел намалување на загубите и воспоставување на редовен режим на испорака на топлина до потрошувачите. Целокупното производство на топлинска енергија од топланите оваа грејна сезона беше реализирано со користење на природен гас како погонско гориво и се вршеше преземање на топлинска енергија од когенеративната постројка ТЕ-ТО АД Скопје. Емисијата на штетни материји во воздухот при согорувањето на погонското гориво се следи континуирано, и во текот на целата грејна сезона

беа во рамките на дозволените вредности според важечките правилници во државата. Во врска со квалитетот на услугата, најмногу примени рекламиции за квалитет на греење имаше на почетокот на грејната сезона. Бројот на примени пораки се намалува како изминува грејната сезона. Во првите 15 дена од сезоната, во октомври 2022г., бројот на рекламации бил 5.583, додека кон крајот на грејната сезона рекламациите се сведени на 632. Екипите во континуиран работат за да одговорат соодветно на секоја рекламација за квалитетот на греењето, во најкраток можен рок.

Што сè успеавте во краток временски период да им овозможите на потрошувачите?

ЕСМ Снабдување креираше веб-страница што е во функција од крајот на минатата година, на којашто се поставени најважните информации за нашите потрошувачи, како на пр. - информации за точна локација на пунктовите за потрошувачи и работното време, информации за Центарот за грижа на потрошувачи, достапен е формуларот за е-фактура и образец од договор за снабдување со топлинска енергија, како и електронскиот систем за плаќање фактури. На веб-страницата ЕСМ Снабдување (esm-snadduvanje.mk) се поставени и известувања за дефекти во дистрибутивниот систем. Во изминатиот период се склучуваа договори за снабдување со топлинска енергија со потрошувачите заради регулирање на правата и обврските што произлегуваат од користењето на јавната услуга снабдување со топлинска енергија. Со поставување на електронските образец на договорот за снабдување со топлинска енергија на веб-страницата и на нашите официјални канали на социјалните мрежи се намали времето на задржување на потрошувачите во пунктовите. Воведувањето на новиот систем за безбедно елек-

тронско плаќање на фактурите за топлинска енергија е резултат на определбата да им излеземе во пресрет на барањата и потребите на потрошувачите. На потрошувачите кои ја добиваат фактурата во хартиена форма им е овозможено да добиваат е-фактура на својата електронска пошта, затоа што тоа е најсигурен, најбрз, најекономичен и најеколошки начин на достава. Со цел да обезбедиме подобра услуга за потрошувачите, формиравме и современ Центар за грижа за потрошувачи преку кој се остварува интензивна комуникација со потрошувачите по електронски пат и преку телефонски контакт. На овој начин потрошувачите имаат можност да ги остварат своите права и обврски и да ги добијат сите потребни информации во врска со снабдувањето со топлинска енергија, да пријават дефекти и рекламации за квалитетот на греење, како и да ги добијат неопходните совети за оптимално загревање во своите простории и одржување на внатрешната грејна инсталација.

Кои се идните планови за развој на топлофикацискиот систем?

Во текот на следниот период компаниите во рамки на ЕСМ АД, чијашто дејност е производство, дистрибуција и снабдување со топлинска енергија, ќе се стремат да го подобрат своето работење во насока на зголемување на квалитетот на своите услуги. Нашиот стратешки план за следната година на подрачјето на градот Скопје е целосно искористување на капацитетите за испорака на топлинска енергија преку зголемување на бројот на потрошувачи, како и рационализација и оптимизација на трошоците во работењето. Во овој период интензивно се работи и на проектот за топлофикација на градот Битола, и можам да заклучам дека нашата компанија станува специјализирана и за организирано снабдување со топлинска енергија.

ИНТЕРВЈУ СО ПЕЦЕ МАТЕВСКИ, ДИРЕКТОР НА РЕК „БИТОЛА“

ПРОДОЛЖУВА ТРЕНДОТ НА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО ОД РЕК „БИТОЛА“

Со посветена работа на сите наши вработени и на раководството на комбинатот, сигурен сум дека и во 2023 година ќе успееме да го испорачаме очекуваното количество електрична енергија

Пеце Матевски, дипломиран машински инженер и магистер по менаџмент на човечки ресурси, од ноември 2021 година е директор на РЕК „Битола“. Пред доаѓањето на челната позиција на РЕК „Битола“, најголемата подружница на ЕСМ и најголем производител на електрична енергија во земјата, Матевски ја извршуваше функцијата директор на термоелектраната. - И покрај сите предизвици и проблеми со кои се соочивме, задоволен сум што заедно со вработените, менаџерскиот тим во РЕК „Битола“ и со силна поддршка на Управниот одбор на АД ЕСМ, успеавме да го зголемиме производството на електрична енергија, - изјави Матевски во интервјуто за нашиот весник „Енергија“.

РЕК „Битола“ е најзначајниот енергетски капацитет во Македонија којшто оваа зима го понесе можеби и најголемиот товар поради енергетската криза. Каква е состојбата со производството на електрична енергија?

РЕК „Битола“ веќе 40 години го носи најголемиот дел од товарот на

македонскиот електроенергетски систем. Комбинатот во моментот се наоѓа во добра кондиција и ја испорачува бараната количина на струја во системот. Ги преземаме сите неопходни чекори за зголемување на стабилноста и константноста на постројките и се надевам дека до крајот на грејната сезона ќе немаме посериозни проблеми. Што се однесува до производството на електрична енергија, РЕК „Битола“ во 2022 година произведе над 2.348 GWh електрична енергија што претставува зголемување за 26,77 % во споредба со претходната 2021 година. Притоа, да потсетам дека цела 2022 година комбинатот работеше со два блока, односно со 2/3 од својот капацитет. Минатата 2022 година е една од најуспешните за комбинатот во последните 9-10 години, ако се гледа производството на електрична енергија по блокови. Блок 1 произвел 1.106.120 MWh електрична енергија што претставува рекорд од 2013 година до сега. Блок 2 лани испорачал во системот 1.242.553 MWh електрична енергија што е најмногу од 2014 година до денес. Пошироката јавноста знае дека блок 3 беше надвор од функција заради дефект на трансформаторот, но и без него,

со само два блока РЕК „Битола“ имал повеќе од солидно производство во 2022 година.

Во оваа прилика, морам да потсетам на неколку околности што директно влијаат врз количеството на произведена електрична енергија во РЕК „Битола“. Комбинатот според сите производствени параметри и студии, полека требаше да се движи кон својот крај на експлоатација. Тоа не значи негово затворање, туку користење на друг енергенс за производство на струја. На оваа природна околност, се надоврза Националната стратегија за развој на енергетиката до 2040 година, со којашто се предвидува динамика за напуштање на когнитивен како ресурс за производство на струја во државата. Исто така, Законот за енергетика пропишува секоја година намалување на количеството електрична енергија што ЕСМ како компанија, а чиј дел е РЕК „Битола“, ќе го испорачува на ЕВН Хоме, кој пак ги снабдува со струја домаќинствата и малите бизниси. И во РЕК „Битола“, и секако, во ЕСМ од 2019/2020 година, се подготвуваме за овој развој на настаните. Фокусот се стави на изработка на проекти за изградба на фотоволтаици во РЕК, на гасна централа во кругот на

РЕК и генерално на обновливи извори на енергија што ќе го заменат јагленот. Од друга страна, се инвестираше во одржување на постројките во РЕК „Битола“ за да се обезбеди базна електрична енергија и земјата да не се најде во незавидна ситуација. Кога пандемијата и војната во Украина ја променија реалноста и скокнаа цените на електричната енергија на берзите, направивме сè што можевме, во тој краток период, за да го зголемиме производството на струја во нашите капацитети. И покрај сите предизвици и проблеми со коишто се соочивме, задоволен сум што заедно со менаџерскиот тим во РЕК „Битола“ и со силна поддршка на Управниот одбор на АД ЕСМ, успеавме да го зголемиме производството на електрична енергија.

Дали произведената количина на електрична енергија целосно ги задоволува потребите на домаќинствата и малите потрошувачи?

Обврска на РЕК „Битола“ е да ја произведе електричната енергија што АД ЕСМ ја побарува од комбинатот. Ние произведуваме струја и ја испорачуваме во системот на државата, без да се мислиме кој ќе биде крајниот потрошувач на таа електрична енергија. За тоа се грижат други структури во рамките на АД ЕСМ и на македонскиот електроенергетски сектор. Според сите информации кои компанијата секојдневно ги споделува со јавноста, домашното производство на електрична енергија сосема ги задоволува потребите на домаќинствата и на малите потрошувачи. Термоелектраната РЕК „Битола“, минатата година произведе повеќе електрична енергија отколку во истиот период претходната година.

Колку сте задоволни од начинот како се справувате со енергетската криза?

Како што реков и претходно, минатата година произведовме над 26 % повеќе струја отколку во 2021 година, и тоа со двата блока што ги имавме на располагање. Нашиот единствен одговор на потребата за повеќе домашна електрична енергија беше зголемено производство и тоа го реализиравме. А, го реализираме и сега. Податоците за првите месеци од годинава говорат дека продолжува трендот на зголемување на производството. Затоа, сметам дека треба да сме задоволни од начинот на кој РЕК „Битола“ придонесува во вкупното производство на електрична енергија на АД ЕСМ и нашата подготвеност во справувањето со енергетската криза.

На почетокот на годинава во функција беше ставен блок 3 по повеќе од една година. Како тече производството во овој блок?

Новиот трансформатор на блок 3 е во функција и произведува електрична енергија. Неговата набавка е прва од ваков вид во РЕК „Битола“ односно откако постои комбинатот. Досега не се случило толку витален дел од блокот да биде заменет. Сега, на располагање го имаме и стариот трансформатор што беше репарирен во фабрика во Србија, така што имаме резервна варијанта за кој било од блоковите доколку се случи сличен непријатен настан.

Пред неколку месеци најавивте инвестиција што наиде на особено задоволство кај вработените во РЕК „Битола“, а тоа е повторното отворање на мензата во комбинатот со што работниците ќе добијат топол оброк. Како се одвиваат работите?

Активностите за повторното отворање на мензата во РЕК „Битола“ се одвиваат според предвидената динамика и пролетта очекувам, како што најавив, мензата повторно да проработи. Во 2017 година беше воведен ладниот оброк којшто вработените во РЕК „Битола“ го добиваат бесплатно. Со оглед на околностите во коишто работат работниците и часовите поминати на работното место, особено во летниот период, повторното отворање на мензата сметам дека ќе биде навистина добредојдено.

Кои се главните заложби за 2023 година? Колку фокусот ќе биде ставен на зелена енергија и вложување во обновливи извори на енергија?

За РЕК „Битола“, главна заложба и за 2023 година останува стабилно и континуирано производство на електрична енергија. Во согласност со планот, производството и годинава треба да го зголемиме и да обезбедиме поевтина домашна струја за корисниците. Иако грејната сезона е при крај, се прават планови и се преземаат сите неопходни чекори за да одговориме на предизвиците и следната зима. Со посветена работа на сите наши вработени и на раководството на комбинатот, сигурен сум дека и во 2023 година ќе успееме да го испорачаме очекуваното количество електрична енергија. Од друга страна пак, паралелно се одвиваат проектите од т.н. зелена агенда што се предвидени во развојната програма на АД ЕСМ и на РЕК „Битола“. На просторот на комбинатот предвидена е изградба на четири фотоволтаични центри и на гасна централа која освен електрична енергија, ќе обезбедува и топлинска енергија. Сите овие проекти се во различни фази на реализација и ние посветено работиме на транзиција кон производство на т.н. зелена енергија, без разлика што актуелната енергетска криза го стави фокусот на зголемено производство на струја од јаглен. Енергетската транзиција и на нашата земја и на земјите од регионот е долгорочна заложба и процес што ќе се одвива во наредните децении-две, а ние сме подготвени да ги имплементираме најдобрите искуства за што полесно да го направиме тој премин.

РАБОТНА СРЕДБА ВО РЕК „БИТОЛА“ НА ДИРЕКТОРОТ ПЕЦЕ МАТЕВСКИ СО АМБАСАДОРОТ НА БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, Н.Е. ДРАГАН ЈАКИМОВИЌ

Амбасадорот на Босна и Херцеговина во Република Северна Македонија, Н.Е. Драган Јакимовиќ го посети рударско - енергетскиот комбинат „Битола“. На средбата со раководството на комбинатот, на иницијатива на двете земји, се разговараше за обновување на соработката на институционално ниво и за деловно-техничка соработка поврзана со работата на термоцентралите во Северна Македонија и во Босна и Херцеговина. Се разменија и искуства за справувањето со предизвиците што претстојат, пред сè, во областа на регулативата за заштита на

животната средина.

Босна и Херцеговина е една од ретките земји во регионот што произведува струја и за извоз, енергетската криза што ја зафати Европа покажа колку е важна соработката на државите и компаниите за надминување на проблемите.

На работната средба амбасадорот Јакимовиќ ги пренесе пораките од колегите во енергетскиот сектор на Босна и Херцеговина за интензивирање на соработката со цел полесно справување со предизвиците во процесот на транзиција кон производство на електрична енергија од обновливи извори.

ПАМЕТЕН И ОДРЖЛИВ БИТОЛСКИ РЕГИОН

Претставници од Кралскиот институт од Шведска и од хуманитарната организација „Hand till hand“ од Шведска заедно со претставници на Општина Битола остварија средба со дел од менаџерскиот тим на РЕК „Битола“. Гостите се запознаа со работата на Комбинатот, неговото значење за Битола и

за Македонија, како и со плановите за транзиција кон производство на чиста електрична енергија. Кралскиот институт од Шведска и хуманитарната организација „Hand till hand“ во соработка со експерти од „Sweco“ планираат изработка на студија „Паметен и одржлив Битолски регион“, којашто ќе содржи

конкретни препораки како Битола да стане одржлива урбана заедница. РЕК „Битола“ и АД ЕСМ подготвени се за максимална соработка во изработката на оваа студија чија крајна цел е подобар живот на битолчани.

ДИРЕКТОРОТ МАТЕВСКИ ГОСТИН НА СЕДНИЦА НА РЕГИОНАЛНАТА СТОПАНСКА КОМОРА ВО БИТОЛА

Директорот на РЕК „Битола“, Пеце МатеВСки, учествуваше на седницата на Регионалната стопанска комора во Битола, каде што се разговараше за актуелните состојби во стопанството и очекувањата во годината што престои.

Главниот акцент во излагањето на директорот МатеВСки беше ставен на енергетската криза и заложбите на ЕСМ и РЕК „Битола“ да обезбедат доволни количини електрична енергија за домаќинствата и за малите бизниси, како и за определени стопански гранки што непрецено ќе продолжат да работат и да придонесуваат за локалниот стопански раст и развој.

ГРЧКАТА КОМПАНИЈА „МИТИЛИНЕОС“ ЗАИНТЕРЕСИРАНА ЗА СОРАБОТКА СО РЕК „БИТОЛА“

Претставници на водечката грчка компанија „Митилинеос“ го посетија нашиот најголем рударскоенергетски комбинат „Битола“ и со раководството разговараа за можностите за соработка, особено во делот на обновливите извори на енергија и заштитата на животната средина. Интересот на грчката компанија за

соработка со РЕК „Битола“ е од исклучително значење за АД ЕСМ заради фактот што „Митилинеос“ е една од водечките грчки компании во делот на индустријата и енергетиката. Присутни се на пет континенти со портфолио во четири сегменти - енергија и гас, металургија, обновливи извори и склади-

рање на енергија и напредни решенија за одржлив развој. „Митилинеос“ е стратешки инвестициски партнер на Владата за проектот когенеративна постројка - Скопје за производство на електрична и топлинска енергија чија вредност се предвидува на околу 211 милиони евра.

РАЗВОЈ НА ВЕШТИНИ СО ПОМОШ НА ВИРТУЕЛНА РЕАЛНОСТ

РЕК „Битола“ и Здружението за социјални иновации „ВР ЛАБ“ од Битола ќе соработуваат во реализација на проектот „Развој на вештини при изучување на занаети со примена на виртуелна реалност“, финансиран од Националниот младински совет на Македонија и Европската Унија.

Вработените во комбинатот ќе имаат можност преку симулатор за тренинг, во виртуелна реалност за занаети, да го забрзаат процесот на учење, како и да усвојат нови вештини. Покрај тоа, вработените ќе имаат можност низ низа од

тестови во виртуелна реалност да го подобрат физичкото и когнитивното владеење, обезбедувајќи уникатни искуства.

Развојот на вештини со помош на виртуелна реалност претставува иновација која е компјутерски генерирана, тродимензионална околина што корисникот може да ја доживее преку сетилата. Корисниците се во состојба да комуницираат со околината преку сценарио (околина во навидум вистинска или физичка форма) преку специјализирана електронска опрема, вклучувајќи очила и 3Д слики.

РЕК „БИТОЛА“ ПАРТНЕР ВО ДУАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Од следната учебна година РЕК „Битола“ ќе формира дуална паралелка во соработка со СОУ „Крсте Петков Мисирков“ од Демир Хисар. За разлика од практичната настава што со години ја изведуваат во комбинатот ученици од различни средни стручни училишта од Битола и регионот, во дуалната паралелка сертифицирано лице од РЕК „Битола“, заедно со професорите, ќе биде постојано со учениците за време на практичната настава и континуирано ќе го следи нивниот напредок, безбедноста на работното место, а воедно ќе учествува и во формирање на оценката на ученикот.

Продлабочувањето на соработката меѓу РЕК „Битола“ и СОУ „Крсте Петков Мисирков“ од Демир Хисар има цел да го зголеми интересот на учениците за запишување во електротехничката струка, што ќе придонесе тие во иднина да бидат оспособен и адекватен кадар за вработување во енергетската индустрија. Со формирањето на дуалната паралелка, РЕК „Битола“ ќе стане верификувана компанија во доменот на дуалното образование, што претставува повисок општествен интерес на сите страни вклучени во образовниот процес и македонското стопанство.

ИНТЕНЗИВИРАНА РЕАЛИЗАЦИЈАТА НА ПРОЕКТот „ТОПЛИФИКАЦИЈА НА БИТОЛА, НОВАЦИ И МОГИЛА“

Поставувањето на топлификациските цевки од првата фаза на проектот „Топлификација на Битола, Новаци и Могила“ стигна до портата на градот Битола. До крајот на годината се планира влез во градот, а во 2025 г. да бидат приклучени првите од планираните државни институции. Од битолска топлификација очекуваат подадена рака од локалната самоуправа и што поскоро користа да ја почувствуваат и колективните и индивидуалните станбени објекти. Цевките од топловодот од РЕК „Битола“ се поставени под магистралниот пат Битола-Новаци. Градежниот зафат, беше подготвуван речиси еден месец и претставуваше сериозен предизвик со којшто се соочија изведувачите на топловодот, фирмите „Гранит“ и

„Рapid Билд“.

Паралелно со пробивањето на трасата на топловодот под регионалниот пат Битола – Новаци, во тек се подготовките за поминување на цевките под реката Црна, во непосредна близина на Новаци. И овој зафат е подготвуван подолго време, при што искористени се најдобрите светски практики за вакви ситуации. Во останатиот дел од трасата, топловодот од РЕК до Битола е поставен, речиси без проблеми, во должина од околу 12 километри. Цевките за топлификацијата се поставени до индустрискиот дел од градот од каде продолжува нивното поставување во насока на улица „Партизанска“ и на улицата „Иван Милутиновиќ“. „Ова е проект што се посакуваше 40 години, од моментот откако е

изграден РЕК „Битола“. Проект којшто по своето значење и големина се вбројува во рангот на изградбата на РЕК, на Стрежево и други капитални објекти кои суштински го промениле или го менуваат животот во Битола. Топлификацијата ќе донесе придобивки кои ќе ги почувствуваат сите граѓани“, рече Козаров.

Поставувањето на главниот топловод од РЕК до Битола е прва од трите фази за изградба на топлификацијата. Во втората фаза ќе се гради градската мрежа и разводните шахти, а потоа ќе се градат одземачот на пареа и постројката за дотоплување на водата. Кога ќе се поставува мрежата низ градот, ќе мора да се ископаат некои од улиците или тротоарите, но тие потоа ќе бидат вратени во првобитната состојба, за што веќе се обезбедени финансиски средства, вели Козаров.

За проектот „Топлификација на Битола, Могила и Новаци“ се користи кредит од германската КФВ банка во вредност од над 40 милиони евра, а дополнително АД ЕСМ инвестира 7 милиони евра сопствени средства.

Со цел навремена подготовка на објектите, поранешниот генерален директор м-р Васко Ковачевски, заедно со директорот на РЕК „Битола“, Пеце Матевски и директорот на ЕСМ Топлификација, Горан Козаров, остварија работна средба со градоначалникот на Општина Битола, Тони Коњановски. На работниот состанок беше договорено формирање координативно тело во кое ќе бидат вклучени стручни лица од двете страни што ќе обезбеди побрза и поефикасна реализација на проектот, во интерес на битолчани.

НОВ БТО СИСТЕМ ВО РУДНИЦИТЕ НА РЕК „БИТОЛА“

Поранешниот генерален директор м-р Васко Ковачевски присуствуваше на завршните подготовки за пуштање во функција на новиот БТО систем во рудникот ПЈС „Суводол“ во РЕК „Битола“.

Системот е изграден со речиси целосен влог на сили и ресурси од компанијата. Во поставување на системот учествуваа голем број стручни лица од ПЕ „Рудници“ на РЕК „Битола“, а нашата компанија е особено горда на фактот што најголемиот дел од компонентите се репарирани делови од други системи со што значително беа намалени трошоците за реализација на овој значаен проект. Делови од системот изработија вработени од нашата фирма - ќерка ФОД.

Новиот БТО систем во рудниците на РЕК „Битола“ ќе овозможи побрзо ископување јаловина, со што ќе се интензивира и ископот на јаглен. Целта е да се задржи воспоставената динамика на зголемено производство, подвиг што успеавме да го направиме оваа грејна сезона и не дозволивме граѓаните и државата да се соочат со недостиг од електрична енергија.

ЗАБРЗУВАЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКАТА ТРАНЗИЦИЈА

ВО 2022 ГОДИНА ПОВЕЌЕ ОД ПОЛОВИНА СТРУЈА ВО ЕВРОПА БИЛА ПРОИЗВЕДЕНА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ

Развојот на инвестициите во енергетскиот сектор остануваат сè уште примарни приоритети на сите влади во ЕУ, сè со цел одржливо снабдување со енергија како и придвижување кон таканаречената зелена економија.

По големата криза со енергенси во Европа се чини дека никогаш повеќе нема да се вратат старите цени на берзите, и несомнено ќе бидат потребни години за да се санираат економските последици. Со почетокот на конфликтот во Украина и санкциите што кон Русија ги наметнаа повеќето европски земји, енергетската независност на земјите од ЕУ останува и во иднина приоритетно прашање. Земјите членки само ја искористија можноста да ја забрзаат својата транзиција кон обновливите извори на енергија, транзицијата постигна значителен напредок во 2022 година, со тоа што соларната и ветерната енергија (22 %) за првпат досега го престигнаа природниот гас (20 %) во производството на електрична енергија.

Додека во 2022 година забележано е зголемување на производството на електрична енергија од фосилни горива во ЕУ, светот очекува намалување за дури 20 % во 2023 година. Ако ЕУ може да го одржи ова забрзано оддалечување од фосилните горива, примарните извори за производство на електрична енергија би можеле да се зголемат и да има повеќе обновливи и нискојаглеродни извори на енергија во блиска иднина. Зголемувањето на искористеноста на обновливите извори на енергија поточно инвестирањето во зелена енергија ќе придонесе и за заштита на животната средина и за ублажување на последиците од климатските промени.

Европа во континуитет преминува кон искористување на обновливи извори на енергија за производство на електрична енергија, при што е постигнат значителен напредок во последната деценија. Во

2011 година фосилните горива (нафта, природен гас и јаглен) сочинуваа 49 % од производството на електрична енергија во ЕУ, додека обновливите извори на енергија сочинуваа само 18 %. Една деценија подоцна, обновливите извори на енергија се приближуваат до изедначување со фосилните горива, при што обновливите извори сочинуваат 32 % од производството на електрична енергија во ЕУ во споредба со 36 % од фосилните горива во 2021 година.

Сигурното снабдување со енергенти и електрична енергија доби витално и големо значење за речиси секоја европска нација во текот на изминатата година, бидејќи регионот постепено се оддалечува од зависноста од рускиот увоз на гориво. Додека многу земји постигнаа напредок во нивната енергетска транзиција од фосилните горива кон обновливи извори, други односно половина од европските земји сè уште зависат од нив како примарен извор за производство на електрична енергија. Експанзијата на електрична енергија од ветер и од сонце овозможи генерирање на енергија од обновливи извори од 8 % од електричната енергија во ЕУ во 2011 г. до 19 % во 2021 година. Иако ова навидум изгледа мал удел за ЕУ, производството на електрична енергија од ветер и од сонце е на прво место, заедно со Океанија, во споредба со другите региони низ светот. Иако хидроенергијата не зазема толку голем удел како другите извори, таа е најчестиот примарен извор за производство на електрична енергија во Европа, којшто игра важна улога во обезбедувањето обновлива енергија.

Нуклеарната енергија е најголемиот извор за производство на електрична енергија во ЕУ и низ цела Европа, и покрај нејзиниот пад во последните неколку децении. Во 2001 г. нуклеарната енергија сочинуваше една третина (33 %) од производството на електрична

енергија во ЕУ, а 20 години подоцна падна на 25 %. Кога се анализираат поголемиот дел од најголемите европски земји може да се заклучи дека тие сепак имаат односно користат фосилни горива како најголем примарен извор на електрична енергија.

Германија останува во голема мера зависна од енергијата на јаглен, од 2017 до 2021 година 31 % од производството на електрична енергија е од фосилни горива, а 33 % е енергија од ветер и од сонце, и покрај големата зависност од јаглен (23 % за ветер и 10 % за сончева енергија).

Франција е најголемата европска економија којашто првенствено се потпира на нуклеарна енергија, при што нуклеарната енергија сочинува повеќе од половина од производството на електрична енергија во земјата.

Италија, Обединетото Кралство и Холандија како примарна енергија користат природен гас кога станува збор за нивното производство на струја од 2017 до 2021 година. Италија е најзависната од трите земји, со 42 % електрична енергија произведена од природен гас, Холандија со 40 % и ОК со 38 %.

Шпанија е меѓу главните европски земји со успешна приказна во транзицијата кон обновливите извори на енергија. Во периодот од 2017 до 2021 г., земјата беше првенствено зависна од природен гас (29 %), за потоа, во 2022 г. придонесот на природниот гас во производството на електрична енергија да падне на 14 %. Денес, енергијата на ветерот најмногу се користи за производство на струја во Шпанија, и како обновлив и бесплатен извор на електрична енергија учествува со 32 %.

К. Л.

ВЕЦ „БОГДАНЦИ“

ВЕТЕРНИТЕ ТУРБИНИ СЕ ПОДГОТВЕНИ ДА ГИ ПРИФАТАТ СИТЕ НАСОКИ И БРЗИНИ НА ВЕТЕРОТ

Со брзо и навремено отстранување на проблемите се намалуваат периодите на застој во производството, а со тоа се овозможува најголем дел од времето кога има поволен ветер, тој да биде искористен за производство на електрична енергија

Во време на енергетска и економска криза, кога имаме ограничени резерви на фосилни горива, огромно е значењето на ветерната енергија како обновлив извор на енергија. Денес енергијата од ветер претставува една од најбрзорастечките индустриски гранки, како во поглед на технологијата, така и во поглед на порастот на инсталирани ветерни турбини во светот. Ветерниот парк „Богданци“ во целост ја оправдува инвестицијата во обновливи извори на енергија во Северна Македонија, затоа што има многу оправдани бенефиции - не произведува емисии на стакленички гасови и го намалува загадувањето на воздухот.

ВЕЦ „Богданци“ продолжува со позитивните резултати, реализираното производство на електрична енергија е поголемо од планираното и во 2022 година, а тоа се должи пред сè на поволен временски услови и ветровите кои се со

брзина поголема од 4 m/s. Производството на ВЕЦ „Богданци“ во 2022 година е 107 662 MWh што претставува 112,68 % од планираното производство за минатата година. Оваа календарска година, заклучно со 31.3.2023 г. произведени се вкупно 33 106 MWh што претставува 123,94 % од кумулативното планирано производство за 2023 година.

-За овој деветгодишен период процесот на производство од ВЕЦ „Богданци“ се одвива непречено и без позначителни застои. Ветерниот парк „Богданци“ произведува годишно околу 108 GWh зелена и чиста електрична енергија. Со досегашната работа ветерниот парк ги надмина сите очекувања и воопшто не остави простор за најмал сомнеж кај стручната јавност ниту од економски ниту од еколошки аспект, - ни рече нашиот колега Гоце Џамбазовски, раководител на Одделот за производство

на електрична енергија од ветар. Што се однесува до техничката состојба на ветерниците треба да се потврди дека ветерните турбини се наоѓаат во солидна техничка состојба и се подготвени да ги прифатат сите насоки и брзини на ветерот. Во ВЕЦ „Богданци“ секоја година се вршат ремонтни активности на сите турбини во согласност со плановите за одржување на турбините. Во текот на работењето, при појава на проблеми или дефекти, задолжително и соодветно интервенираат сервисните тимови задолжени за одржување. Така, на почетокот на март во ветерниот парк „Богданци“ беше извршена замена на редукторот на турбина број 9. Високите стандарди за квалитет што владеат во светот на ветерната индустрија не дозволуваат толеранција ниту на минимални отстапувања од предвидените работни параметри. Токму поради овие причини, веднаш откако беа

забележани минималните отстапувања од нормалната работна функционалност на редукторот на турбина број 9, се пристапи кон организација на сложена операција за негова замена. Редукторот претставува еден од поважните т.н. стратешки делови на ветерната турбина и затоа подлежи на продолжена десетгодишна гаранција. Со оглед на тоа што редукторот се наоѓаше под продолжена гаранција, неговата замена беше организирана во склоп на сервисните активности на производителот „Сименс“. Замената на овој дел се подготвуваше во период од околу два месеца, со активирање на специјални стручни тимови од Германија, Данска и Грција. Вкупно беа потребни околу пет работни денови за завршување на сите планирани активности за демонтажа на стариот и монтажа на новиот редуктор. Работите при замената на редукторот се одвиваа во кукиштето на ветерната турбина на висина од осумдесет метри, при што треба да се спомене дека тежи-

ната на редукторот е околу 20 тони. Спуштањето на стариот и дигањето на новиот редуктор се правеше со специјален кран наменет за работа на вакви висини. Сите планирани активности беа комплетирали и успешно завршени во предвидениот рок за работа. Проблемите и дефектите се составен дел од оваа работа, наша задача е да ги сведеме на минимум, да се обидеме да ги предвидиме и да ги намалиме. Со брзото и навремено отстранување на проблемите се намалуваат периодите на застој во производството, а со тоа се овозможува најголем дел од времето кога има поволан ветер, тој да биде искористен за производство на електрична енергија, - нагласи Џамбазовски. Секогаш кога ќе се појават различни проблеми при работењето на ветерните турбини интервенира специјално обучен сервисен тим од производителот „Сименс“. Останатите проблеми во трафостаницата - подземните кабелски врски и далноводот ги решаваат стручните лица од АД ЕСМ. Постојаната

координација на овие тимови е во интерес на стабилно и сигурно производство на електрична енергија, и нивната усогласеност значи брзо решавање на секој поединечен застој што се случува при производствениот процес.

Во моментот ветерниот парк „Богданци“ претставува структурна целина којашто произведува електрична енергија со 16 ветерни турбини, па преку 20/110 kV трафостаница ја трансформира енергијата, и преку 110 kV далновод ја предава во електроенергетскиот систем. Во согласност со планот за инвестициски активности во тек е реализацијата на втората фаза, на проектот „Ветерен парк Богданци“, и сегашните 36,8 MW инсталирана моќност ќе бидат заокружени на проектираната моќност од 50 MW. Со проширувањето на БЕЦ „Богданци“ со 3 нови ветерни турбини, ќе се зголеми уделот на обновливите извори во производството на електрична енергија, а предвидени се и заштеди на емисија на CO₂.

АД ЕСМ ДОДЕЛИ 5 СТИПЕНДИИ НА СТУДЕНТИ ОД ПРВА ГОДИНА ОД ТЕТОВСКИОТ УНИВЕРЗИТЕТ

Поранешниот генерален директор на АД ЕСМ, м-р Васко Ковачевски и заменик-генералниот директор д-р Имер Зенку доделија 5 нови стипендии на студенти од Универзитетот во Тетово. „Тоа е финансиска поддршка од нашата компанија со цел да ги охрабриме студентите да вложат максимални напори и да стекнат знаења што ќе им овозможат подобри перспективи за работа. Нашата поддршка е доказ дека системот односно државата се грижи за младите и вложува во нив сè со цел тие да останат тука. АД ЕСМ со поддршката на млад и квалитетен кадар придонесува за развојот на енергетиката“ - изјави Ковачевски.

„Соработката ќе продолжи и во иднина, со зголемување на бројот на стипендисти и покачување на финансиската вредност на стипендиите, со цел да се поттикнат и стимулираат студентите за уште поголеми достигнувања и успеси, како и за постигнување на повисоки академски нивоа“, рече проф. д-р Имер Зенку, заменик-генералниот директор на АД ЕСМ. Заменик-директорот изрази подготвеност и посветеност за продлабочување на соработката за прашања од заеднички интерес, како што е на пр. подготовката на инженерски кадар што е од клучна важност за пазарот на трудот воопшто, особено за технолошките

процеси на нашата компанија и тој се надева дека еден ден овие студенти ќе бидат дел од АД ЕСМ.

Финансирањето е предвидено да трае за време на сите студиски години, при што услов е просекот во текот на студирањето да биде над 8.0 и стипендистите доследно да се придржуваат на критериумите пропишани во договорите. Стипендиите се во износ од 80 000 денари за една академска година. АД ЕСМ како општествено-одговорна компанија помага во продуктирање кадар што е особено актуелен на пазарот на трудот. Вложуваме во млади луѓе, во гранки што се барани во стопанството и во индустријата.

ПРОДОЛЖУВА ПОДДРШКАТА ЗА СТУДЕНТИТЕ ОД ТЕХНИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ - БИТОЛА

АД ЕСМ додели 2 нови стипендии на студенти од Техничкиот факултет-Битола и ги продолжи стипендиите на 14 студенти од минатата година, кои ги исполнуваат условите пропишани со договорите. АД ЕСМ за 16-те стипендисти од Техничкиот факултет во Битола ќе издвои 1.280.000 денари, односно по 80.000 денари за секој студент, за тековната академска година. „Тоа е финансиска поддршка од нашата компанија со цел да ги охрабриме студентите да вложат максимални напори и да стекнат знаења

кои ќе им отворат подобри перспективи за работа. Нашата поддршка е доказ дека државата се грижи за младите интелектуалци и сака да им обезбеди перспективи за понатамошен развој за тие да останат во Северна Македонија и тука да ја најдат својата егзистенција. Се надевам дека наши стипендисти од Техничкиот факултет во Битола по завршувањето на студиите ќе бидат дел од АД ЕСМ, од РЕК „Битола“. Нашите врати се отворени за млад и квалитетен кадар кој сака да придонесе за развојот на маке-

донската енергетика“, порача поранешниот генерален директор м-р Васко Ковачевски, по потпишувањето на стипендиите.

АД ЕСМ на Техничкиот факултет во Битола досега има доделено вкупно 26 стипендии. Почнувајќи од 2021 година износот на една стипендија е зголемен на 80.000 денари, наместо дотогашните 60.000 денари. Во насока на поддршка на Техничкиот факултет - Битола, АД ЕСМ во 2019 година додели 10.000 евра за инсталирање на фотоволтаици на покривот на факултетот.

АД ЕСМ ГИ ПРОДОЛЖИ СТИПЕНДИИТЕ НА 16 СТУДЕНТИ ОД ДВА УНИВЕРЗИТЕТИ

АД ЕСМ, и годинава, го продолжи стипендирањето на 16. студенти за студиската 2022/2023г., од различни години на високото образование од четири факултети: Машинскиот факултет и Факултетот за електротехника и информациски технологии при Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“, Скопје и Електротехничкиот факултет и Факултетот за природни и технички науки при Универзитетот „Гоце Делчев“, Штип. Стипендиите се во износ од 80.000 денари годишно и се доделуваат за 10 месеци односно во текот

на целата академска година. Финансирањето е предвидено да трае за време на сите студиски години, а стипендиите се продолжуваат еднаш годишно врз основ на исполнување на утврдени критериуми пропишани во договорите за стипендирање што, пак, се услов за продолжување на стипендиите. Неодамна сите наши стипендисти ги потпишаа договорите за продолжување стипендија, сè со цел навремена исплата на материјалните средства неопходни за нивните секојдневни трошоци

поврзани со образовниот процес. Доделувањето и продолжувањето на стипендии за АД ЕСМ, како општествено-одговорна компанија, е востановена практика повеќе од 10 г. и претставува поддршка на образовниот процес што нашата компанија ќе ја продолжи и во иднина. На тој начин, АД ЕСМ директно го поддржува образовниот процес и создавањето кадри што се прифатени, барани и неопходни на пазарот на трудот, особено од областа на електротехниката, машинството и информациските технологии.

ОДБЕЛЕЖАНИ 67. ГОДИНИ ОД СМРТТА НА ЗАГИНАТИТЕ ГРАДИТЕЛИ НА ХЕС „МАВРОВО“

Делегација на АД ЕСМ, предводена од раководството на ХЕС „Маврово“, со положување свежо цвеќе пред споменикот на градителите, ја одбележа 67. годишнината од смртта на загиналите градители и им оддаде должна почит. Споменикот на градителите е подигнат во 1970 година, и ја симболизира нивната храброст и пожртвуваност. Изминатиот период колегите од ХЕС „Маврово“ извршија одредени интервенции за обнова и санација на плочите на спомен-обележјето на кои се испишани имињата на жртвите во трагедијата. Настанот традиционално го организира ХЕС „Маврово“, а директорот на подружницата, Ѓорѓи Божиноски им се заблагодари на сите присутни што издвоија време да дојдат и да положат цвеќе. Почит на загиналите градители оддадоа и делегации на АД ЕСМ, ХЕС „Маврово“, Националниот парк „Маврово“, Општина Маврово и Ростуше, Здружението на акцијаша од Гостивар и Здружението на планинари „Бистра“.

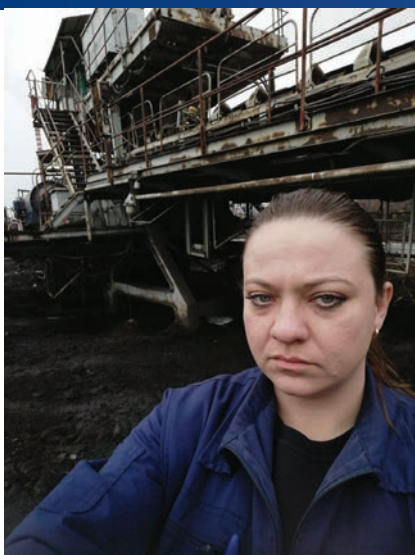
Директорот Божиноски потсети на февруарската трагедија, на луѓето што ги дадоа своите животи за подобро утре, за да се изградат нови објекти од капитално значење за државата. „Ви благодарам на сите што издвоивте време и простор да дојдете денес и да ја одбележиме годишнината. Многу значајно, особено за нас вработените во ХЕС „Маврово“, е да се собереме за да оддадеме почит на загиналите градители. Оваа година се навршија 67. години од февруарската трагедија, кога од снежните лавини што го зафатија Мавровскиот регион загинаа 52 градители на системот, граничари и мештани. Во знак на сеќавање на трагедијата што ги потресе жителите на целата тогашна Југославија, бидејќи градители имаше од сите делови на земјата, подигнат е овој споменик и традиционално се одржува Мавровскиот меморијал. Со чествувањето сакаме да им дадеме до знаење на сите наши вработени дека луѓето што загинаа ги поло-

жија своите животи за подобро утре на сите нас“, рече Божиноски. Нокта меѓу 10 и 11 февруари 1956 година, од планината Кораб се струпиле снежни лавини врз бараките на градители на мавровскиот систем. Во снежните наноси биле затрупани над 100 лица, а половината од нив успеале да се извлечат од белата смрт и да се спасат. Најголемиот дел од загиналите биле градители на мавровските електрани. Во спомен на трагичниот настан востановена е и една од најстарите спортски манифестации „Мавровски меморијал“ меѓународен натпревар во скијачко трчање. Мавровскиот меморијал е еден особено важен куп за Скијачката федерација на Македонија, кој секоја година традиционално се организира во чест на загиналите градители на планината Бистра каде скијаат и се натпреваруваат врвни скијачи од различни земји.

К. Л.

ЗАЕДНО СО КОЛЕШКАТА ВИОЛЕТА ПЕТКОВСКА, РАКУВАЧ НА ПОГОНСКА СТАНИЦА ВО РЕК „БИТОЛА“

ЗА УСПЕШНО ОСТВАРУВАЊЕ НА РАБОТНИТЕ ЗАДАЧИ, ОСВЕН СТРУЧНОСТА, НЕОПХОДНИ И ВАЖНИ СЕ СОРАБОТКАТА И ДОБРАТА КОМУНИКАЦИЈА СО СИТЕ КОЛЕГИ

тив новата работна позиција. Со колегите имам коректен и професионален однос и тие се секогаш моја поддршка во работата. Подготвена сум да одговорам и во случај на непредвидена ситуација, а за тоа сум благодарна на мојата колешка, којашто ми помагаше со совети и ме упати во работата, и веќе една година сум во Одделот за производство, сектор јагленов систем, ни рече Виолета.

На нашата колешка работниот ден и започнува многу рано, со примопредавање на претходната смена од колегите. Во кратка дискусија се споделуваат и разменуваат најважните информации од смената за состојбата на транспортот на јаглен, производството и евентуалните проблеми што се случиле на лентата, коишто се ажурираат во

тетратката за интервенции, како и настани што се во домен на работните обврски. По преземањето на смената, задолжително се врши визуелна проверка од кабината, контрола и мониторинг на екранизираните слики во однос на состојбите, зашто кога ќе се случи грешка во процесот на транспорт, контролниот систем генерира порака, што овозможува преземање соодветни мерки, доколку постои потреба за тоа. За успешно остварување на работните задачи, освен стручноста, неопходни и важни се и соработката и добрата комуникација со сите колеги. Ако се воочи некаков проблем на терен, Виолета пријавува кај јагленовиот диспечер, тој испраќа техничка екипа и во зависност од проблематиката, навремено и брзо се реагира за да се

Нашата колешка Виолета Петковска професионално ги извршува работните задачи во РЕК „Битола“ од 2020 година, таа првично работела како одговорен инженер, за потоа да премине на работна позиција-ракувач на погонска станица. На Виолета, како дипломиран сообраќаен инженер, не и претставува пречка новата работна позиција, бидејќи во време на енергетска криза и недостаток на обучен кадар, не смее да има пребирање на работни места, туку секој колега треба да помогне работниот процес да тече непрекинато за да има постојано и стабилно производство на електрична енергија.

Ја посетивме во нашата најголема подружница РЕК „Битола“, поточно на нејзиното работно место, во објектот од каде се контролира транспортот на јаглен, каде што ни ги претстави и нè запозна со своите работни задачи.

Виолета работи на работно место што обично се поврзува со машиниот пол, а нејзиното работно секојдневие е една мала кабина од неколку метри квадратни, од каде што го следи транспортот на јаглен од рудникот „Суводол“ до термоелектраната. Некогаш временските услови се отежнати, има денови проследени со минусни температури, студено време, леден дожд, мраз, снег, ветер, кал и прашина, но и покрај влијанијата од надворешната средина производствениот процес не може и не смее да запре. - Без никакви предрасуди ја прифа-

санира проблемот. Одделот за производство е делот каде што процесот на работа трае непрекинато 24 часа, во две смени од по 12 часа, дневна смена од 07:00 до 19:00 часот и нокна смена од 19:00 до 07:00 часот следниот ден.

Нашата колешка досега не се соочила со никакви предрасуди за поделба на машки и женски професии во комбинатот. - Стереотипите за професиите се минато, рамноправно се справувам со предизвиците заедно со машките колеги, и кога има коректен и професионален однос успехот е неизбежен. Со

максимална ангажираност и посветеност, секоја жена може да успее, затоа им порачувам на колешките да го прифатат секој предизвик и никогаш да не се откажуваат од своите желби и амбиции, - истакнува Виолета. РЕК „Битола“ е столбот на електроенергетскиот систем во нашата држава, дел од нашите колеги и колешки деноноќно го управуваат производството на електрична енергија, при тоа внимателно следејќи го севкупниот процес, затоа што доволно е само мало невнимание за да настане голем и сериозен проблем. Прет-

пазливоста на работното место е наш императив.

Благодарност на колегите за посветеноста и трудот што секојдневно го вложуваат за да се обезбеди стабилно и постојано снабдување со електрична енергија. Работата навистина е тешка и предизвикувачка. На нашата колешка Виолета и посакуваме и во иднина успешно извршување на работните задачи.

К. Л.

НАША

ФОТОПРИКАЗНА

РЕК „Битола“ започна со засадување на 150.500 садници околу комбинатот ОСТАНУВАМЕ ПОСВЕТЕНИ НА ГРИЖАТА ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Почетокот на акцијата за оформување заштитна зона со високостеблеста шума и рекултивација на површинскиот коп, одлагалиштата за јаловина и депонијата за пепел, ја означија вработени во Службата за техничка сигурност на РЕК „Битола“ и волонтери од Здружението за доброволно младинско работно ангажирање „Волонтери Пелистер“ од Битола, кои почнаа со засадување садници багрем под самото одлагалиште за пепел. Во рамките на акцијата за засадување на 150.500 садници планирано е околу РЕК „Битола“ да се засадат 70.000 садници јасен, 80.000 садници багрем и 500 тополи.

